

Бүрхит-монгол

ҮНЭН

№ 174 (4294) 1943 оной АВГУСТЫН 25 среда

ВКП(б)-гэй Областной Комитетдэй, ВМАССР-эй Верховно Советдэй ба ВКП(б)-гэй Улаан-Удын ГК-гэй орган

Харьковай геройнууд, бурят-монгол арадай дайшалхы халуун ажалай салют мэндые хүлээн абыт!

Манай колхознигууд энэ үдэрыө тэмдэглэн, хуряалгын фронт дээрэ шэнэ илалтануудые туйлахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Верховно Главнокомандалагшын

ПРИКАЗ

Генерал-полковник КОНЕВТО Армиин генерал ВАТУТИНДА Армиин генерал МАЛИНОВСКИДО

Мүнөөдөр, августын 23-да Степной фронтын сэрэгүүд флангнууднаан Воронежско ба Баруун-Урда фронтнуудай сэрэгүүдэй эдбхитэ туһаламжатайгаар катуу шанга байлдаануудые хэһэнэйн-гээ эсэстэ дайсанай эсэргүүсэлтые нуга даража, ХАРЬКОВ городые штурмаар абаба.

Ингэжэ, Украинны хоёрдохи столица — манай түрэл Харьков немецко-фашистска хара золигуудай дарлалтанаа сүлөөлөгдөб гэшэ.

Харьков городые эзэлхын түлөө болоһон добтолго то байлдаануудта манай сэрэгүүд баатаршалга, маневрировалхэ шадабари ба дайшалхы эрхим һайн хургууштай байһанаа харуулаа.

Харьков городой түлөө болоһон байлдаануудта генерал-майор Манагаровай, генерал-лейтенант Крюченкинэй, генерал-лейтенант Шумиловэй, генерал-лейтенант Гагенэй, танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант Ротмистровой сэрэгүүд ба авиациин генерал-лейтенант Горюновой лётчигүүд, мүн тэршэлэн генерал-майор М. И. Козловой 33-дахы гвардейскэ буудалгын корпусой ба генерал-майор Колчигинай 3-дахы буудалгын корпусой частнууд шалгарһан байна.

Харьковай сүлөөлөгдөлгые алдаршууһан тэмдэглэжэ, 89-дахы гвардейскэ Белгородскэ буудалгын дивизидэ, 252, 84, 299, 116, 375, 183-дахы буудалгын, 15, 28 ба 93-дахы гвардейскэ буудалгын дивизиүүдтэ "Харьковска" гэжэ нэрэ олоод, тэдэнүүдые саашадаа ингэжэ нэрлэхэ гэбэл:

89-дахы гвардейскэ Белгородско-Харьковска буудалгын дивизи;

252-дохи Харьковска буудалгын дивизи;

84-дахы Харьковска буудалгын дивизи;

299-дахы Харьковска буудалгын дивизи;

116-дахы Харьковска буудалгын дивизи;

375-дахы Харьковска буудалгын дивизи;

183-дахы Харьковска буудалгын дивизи;

15-дахы гвардейскэ Харьковска буудалгын дивизи;

28-дахы гвардейскэ Харьковска буудалгын дивизи;

93-дахы гвардейскэ Харьковска буудалгын дивизи.

Харьковга илалта гуйлагданаһан ба ярай тэмдэг болгожо, мүнөөдөр, августын 23-да, 21 часта манай эхэ оройной столица — Москва болбол Харьковы сүлөөлөн манай баатар сэрэгүүдтэ 224 эхэ буугтай нэгэн ээргын 20 артиллерийскэ буудалгаар эхэ оройнонгоо үмэнэһөө салют мэндэ хүргэхэ байһа.

Эрхим һайн дайшалхы ябуулгануудые хэһэнэйн түлөө Харьковы сүлөөлхэ ябуулгада хабаадалсаһан танай хүтэлбэрлэн ябаа бүхы сэрэгүүдтэ баатарлан соносхоноб.

Манай эхэ оройной эрхэ сүлөөгэй ба бөө даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ наһа бараһан геройнуудта мүнхэ алдар соло.

Немецкэ эзэмдэгшэдтэ үхэл!

Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал И. СТАЛИН.

1943 оной августын 23.

Эхэ оройнонгоо үмэнэһөө Москва болбол Харьковы сүлөөлөн баатар сэрэгүүдтэ салют мэндэ хүргэбэ

Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал нүхэр Сталинтай приказай ёһоор, всөгэлдэр августын 23-да, Эхэ оройнонгоо үмэнэһөө манай Эхэ оройной столица — Москва болбол Харьковы сүлөөлөн баатар сэрэгүүдтэ салют мэндэ хүргэбэ.

Энэ 21 часта 224 эхэ буугтай түрүмшын нэгэн ээргын буудалга үмэнэһөө байһа. Огторгой болбол хурса үлэ үмэнгэ ракетаз ба бөмбөн гүндэ-дэй, эхэ буунуудай буудалгын галай туһалаар гэрэлтэб. Зенитнэ үлөөлдүүдтэ буудалгаар ээлжээлэгдэн 20 дахин нэгэн ээргын буудалга 15 минутын забартайгаар хойно-хойновоон көлдөбөн-байһа.

Москвагай хэдэн мянган хүнүүд энэ гоё байтанаараа ба хүсэ шадалаараа нэрэ бүсын юумые гүн зүрхтэ хүдэлгэн байртайгаар ажаллан хараба. Үйлсэвүүдээр, бульваруудаар, талмай дээгүүр, балконууд ба гэрэй сонгогонуудта түрэл Харьковы сүлөөлөн герольцосжа Улаан Армийн хүчтэдэ, советскэ бую эбэтэй шөнө баяр ёһололой хүндэ мүн удаан замшагачуй алба ташаланууд нэрвэн хүнхэнэ байһа.

Артиллерийскэ салют мэндэ үмэнгэ артиллерийн генерал-лейтенант Д. А. Журавлев хүтэлбэрлэб. (ТАСС).

Нүхэр Сталинтай приказые хүндэтэйгөөр харюула!

Баян шанаа нютагта

Шанаа гэшэ түхэрэн Хөжөөгөөр түртер суурхадан үнн галаһаа хойно үлэ ургасар албэг, үй түмэн эр мал мх. Нэг үнэр баян нютагтай. Энэ нютагта мүнөө баянбайн «Ленинэй зам» колхозной колхознуудай намжаа галые дуугаар залуушлыг, мүнөө үбөлдөө дугамачуй шэлэ сэл ногоон шэмтэй мөбө гэжэ бэлдэжэ байһан үе байна. Хэжэ мүнүүд өшдө тэнэ бүхэдэжэжэ сабатай бэрхэл, шамдуу шайбайгаар шэлээрлэжэ сэг зуура хаана хаямжа намжаа бүхэлүүдые жэрхтэр болдоһонь нүдөө, баясуулан харахага, үлэ элдэйн хонгор талын сэлгэлтэ, түлөөр шүхлэдэн, тэдэн шэнги хүлэр байдаг хүсэ мэдүүлэн абяастай нэрхүгээр ажаллада сэдтэлээр сэжэ түрэн омог боложо, атаархадан хүсэ Улааншынчү нараһай тэнгэһөө шэлэ ирайлада бүхэлүүдые об тоо боложо, тэнэй шуурда хүрбэ табаан тэбхылдэн хүрэнүүд сомогтоно.

Үнэтэй ажалай эсэстэ хуряалан үб-хөө һалхи бөрөөдө гутаагдахуй катуу зорилго урдаа табижа бүрхшэл түхэд Илгытов ба Жамьянов гэгшэд үдэр соогоо 230 бүхал тус бүстэй сомогонд.

Хоринхид 1.811 га хуряаба

ХОРИ. (Телефонор абтаба). Колхознуудай полкунууд дээрэ 70 жатка ба 12 комбайн хүндэжэригэй. Аймагтай колхозууд 1.811 гектар ороһото кулчуулануудай ургаса хуряаба. 147 гектар тариа солиглонхой.

Һайнаар эмхидхээ

БУЧУРА. (Телефонор). «Красный Зан» волкостой 2-дохи номерой бригада (бригадирын нүхэр Назаров) ургаса хуряалгын хүндэжэригэй һайнаар эмхидхэ. Тус бригада тариахуряала дээрэ бараһана һайнаар хүндэжэригэй. Хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхлээд, жатын машинистүүд нүхэд Иван Неродов ба Иван Сютчин гэгшэд эршэтэ ажалай эрхим жэштэ харуула. Тэдэнэр 15 наһатай өлдүшүүд бол.

Ц. Цыдылов.

ССР Союзай Совнаркомдо ба ВКП(б)-гэй ЦК-да

Немецкэ эзэмдэлгэнэ сүлөөлөгдэнэн районуудтахи ажахые нэргээн бодхоохо талаар хойшолуулшагүй хэмжээнүүд тухай

Немецкэ эзэмдэлгэнэ сүлөөлөгдэнэн районуудай ажахые дары түргөнөөр нэргээн бодхоохо ба һуури зондонь туһаламжа үзүүлхын зорилготойгоор

ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитетдэй тогтооһонинь.

1. Зүүн районуудта нүүлгэгдэнэн мал адууһынь колхозуудта бусааха тухай

1. Калининска, Смоленска, Орловска, Курска, Воронежско, Сталинградска, Ростовско, Тульска областнуудай, Краснодарска ба Ставропольска хизаарнуудай колхозуудта эдэ область ба хизаарнуудай нүүлгэгдэнэн мал адууһынь дор хэлэгдэнэн тоогой ёһоор бусаажа угтахы Ярославска, Горьковска, Вологодско, Кировска, Рязанска, Тамбовско, Саратовска, Куйбышевска, Чкаловска областнуудай обисполком ба ВКП(б)-гэй обкомууды, Мордовско, Марийска, Дагестанска АССР-эй совнаркомууд ба ВКП(б)-гэй обкомууды, Казахска ССР, Азербайджанска ССР ба Армянска ССР-эй совнаркомууд ба КП(б)-гэй ЦК-нууды уялгалха гэбэл:

Table with 4 columns: Область, Тогоо эрхтэр, Хонга, Адууһынь. Lists regions like Калининска, Ивановска, Рязанска, Мордовско АССР, Марийска АССР, Пензенска обл., Тамбовско обл., Куйбышевска обл., Саратовска обл., Курска област, тэрэ тооло, Тамбовско областсхоо, Саратовска обл., Сталинградска обл., Орловско обл., тэрэ тооло, Рязанска областсхоо, Тамбовско обл., Саратовско обл., Пензенска обл., Ульяновска обл., Куйбышевска обл., Мордовско АССР, Воронежско обл., тэрэ тооло, Тамбовско областсхоо, Саратовска обл., Казахска ССР, Сталинградска обл., Ростовско обл., тэрэ тооло, Дагестанска АССР, Азербайджанска ССР, Саратовска обл., Казахска ССР, Чкаловска обл., Сталинградска обл., тэрэ тооло, Кавказска ССР, Чкаловска обл., Ставропольска хизаар тэрэ тооло, Азербайдж. ССР, Дагестанска АССР, Грузинска ССР, Армянска ССР, Казахска ССР.

дарска ба Ставропольска хизаарнуудта октябрийн 15-һаа оройтонгуйгөөр ерээд байха гэжэ мал адууһыне бусаажа үгэн-һан ба туужа абаашааар тушаажа абанан газарнуудай обл.(край)исполкомууд, обкомууд, крайкомууд ба союзна республикануудай компартийн ЦК-нууды, автономно ба союзна республикануудай совнаркомууды уялгалха.

4. Немецкэ эзэмдэлгэнэ сүлөөлөгдэнэн районуудта бусаагданаһан мал гансал эзэн колхозуудта үгэхэ ёһотой гэжэ тогтоохо. Энэ малые ондоо колхозуудаар хубаажа үгэхэ абадалые хорихо. Малые эзэндэн үгэхэдөө замда ябаха үедөө һүрэг малай хубилһан абадалуудые зааһан актуудыне хажэ обл(край) исполкомуудай этгэмжэтэдээр үйлдэгдэхэ байна.

5. Сүлөөлөгдэнэн районуудта бусаагдаха болһон бүхы малай ветеринарна уээлгы ба ветеринарна эмнэлгэ 1943 оной сентябрийн 1 болтор дүүргэха абадалые хангахэ гэжэ мал бариха байһан районуудай обисполком, крайисполком, автономно ба союзна республикануудай СНК, ВКП(б)-гэй обком ба крайкомууды болон, союзна республикануудай компартийн ЦК-нууды уялгалха.

6. Зүүн районуудта нүүлгэгдэнэн малые немецкэ эзэмдэлгэнэ сүлөөлөгдэнэн районуудта бусаан үгэхэ бүхы хэрэгые хүтэлбэрлэхэ ба сэг соонь бусаан үгэхэ ба малай замдаа бүрэн бүтэн ябаха харюусалгые СССР-эй Наркомземдэ даалгахэ.

Нүүлгэгдэнэн мал бариха байһан бүхы областьнуудта СССР-эй Наркомземэй этгэмжэтэдые энэ тогтоолые абанан үдэрһөө хойшо хоёр хоногой болзор соо командирвалха гэжэ СССР-эй Наркомземые уялгалха.

Мал адууһыне туужа харгы зүргынь олохо ба малай ябаха замдэ тэжээлээр, уһалуурлар ветеринарно-зоотехническэ харагаламжаар хангахэ ба малай уһа гатаалха абадалые эмхидхэхэ хэрэгые обисполком, крайисполком ба союзна ба автономно республикануудай СНК-нуудай хабаадагатайгаар хэһы СССР-эй Наркомземдэ даалгахэ.

Малай ябаха харгы зам дээгүүр ветеринарна харагаламжые эмхидхэхэ хэрэгтэй хэрэглэхын тулада Улаан Армийн резервдэ ба тыйл ветурчеденинүүдтэ байһан 50 ветврач ба 100 ветфельдшернуудые ноябрийн 1 хүртээр сэг соо байхаар СССР-эй Наркомземдэ эльгэхынь НКО-е Обороннын Наркомалые уялгалха.

Малай ябаха зам дээгүүр мал адууһыне харагалзахада шухала хэрэгтэй ветеринарно-зоотехническэ персоналые хүсэд хүрэхөөр олохо ба мал туужа хэрэгые эрхилхэ СССР-эй Наркомземэй этгэмжэтэдэй эригтын ёһоор шухала хэрэгтэй моридые ээр эмсэгтэйн ба ажалын болон, һүнэй инвентарнуудые дутуугүйгөөр үгэхэ гэжэ обл(край) исполкомууд, союзна ба автономно республикануудай СНК-нуудые уялгалха.

7. Тушаан абанан малые туужа аюуула абадалые эмхидхэхэ обком ба обисполкомуудай харюусалгай этгэмжэтэдые болон, мүн шухала хэрэгтэй гуртправууды ба мал туужа колхознигууды, наашишалые, абастэ бүхэнэ 1943 оной августын 25 хүртээр командирвалхые Калининска, Смоленска, Курска, Орловско, Ростовско, Сталинградска, Воронежско областнуудай обисполком ба ВКП(б)-гэй обкомууды, Ставропольска ба Краснодарска хизаарнуудай крайисполком ба ВКП(б)-гэй крайкомуудые уялгалха.

8. Малай туулаганай болохо бүхы районуудта «наашигөө сүлөөлөгшолые командирвалха ба мүн ба мүн ба туужа абанан малые хараха ба туужа үедөө ёһотойгоор эзэлүүлэхэ абадалые хангалгада гуртправууд ба мал туужа колхознигуудта али бүхы туһаламжа үзүүлэхэ тухай райисполкомууд ба сельсоветүүдтэ заабын үгэхэ гэжэ мал бариха байһан районуудай ба бусаагданаһан малай туужага гараха областьнуудай обл(край) исполкомууды, автономно ба союзна республикануудай совнаркомуудые уялгалха.

10. Нүүлгэгдэнэн малые туужа абадалтай холбогдоһон гаргашануудта (колхознигуудай түмэр замаар ябанаһан түбери, уһа гатаалһан түбери, мал харагалзажа абанан специализируудай командирвалхын түбери) гэжэ СССР-эй Совнаркомой резервне фондоһоо 11.500 мянган түхэриг үгэхэ, тэрэн соһоо Калининска обисполкомдо—2.000 мянган түхэриг, Смоленска—2.000 мянган түхэриг, Орловско—1.000 мянган түхэриг, Курска—1.000 мянган түхэриг, Воронежско—2.000 мянган түхэриг, Сталинградска—1.000 мянган түхэриг, Ростовско—1.000 мянган түхэриг, Тульска—500 мянган түхэриг, Краснодарска крайисполкомдо—500 мянган түхэриг, Ставропольска крайисполкомдо—500 мянган түхэриг үгэхэ.

11. Бусаагданаһан малые ябаха замда эзэлүүлэхын тулада 2.000 тонно үбнэ ба 500 тонно буудуулал гэжээд СССР-эй Наркомземдэ мэдэлдэ үгэхые СССР-эй Наркомземдэ уялгалха.

12. Мал адууһыне туужа абанан колхознигууды ба хууле ажалай специализируудые замда ябахадаһан райисполкомуудай командирвалхо үнэмшэлгынь ёһоор талха хилэмээр хангахые СССР-эй Наркомторг ба СССР-эй Центросоюзые уялгалха.

Мал туужа абанан колхознигуудые замдэн хилэмээр хангахын тулада СССР-эй Центросоюзай мэдэлдэ 1.000 тонно гурил ба СССР-эй Наркомторгын мэдэлдэ 500 тонно гурил гаргажа үгэхэ гэжэ СССР-эй Наркомземые уялгалха.

13. Казахстанһаа болоод, Сталинградска ба Саратовска областнуудай зүүн эрьһөө бусаажа ябаа мал адууһанай Волгыне гаталан гараха абадалые эмхидхэхые СССР-эй Наркомзем, Наркомречфлот, Сталинградска обисполком ба Саратовска обисполкомые уялгалха.

14. Байһан газарһаа тушаан абанан малай тоо тухай энэ малые яажэ туужа абаашажа байһан тухай ба ходоодо байха газартаа ерлэн малай тоо тухай 5 хоног бүрүн телеграфна тоосоо 1943 оной сентябрийн 1-һээ биш болохо гэжэ СССР-эй Наркомзем ба ЦСУ-е уялгалха.

15. Украинска ССР-эй колхозуудһаа нүүлгэгдэнэн бүхы малые эндэ ерлэн бусад малһаа илжажа 1943 оной октябрийн 1 болтор элрүүлэн тоошн гаргажа акталха ба тэдэниие тэжээлээр ба байра байдалаар хангахэ болон бүхы нүүлгэгдэнэн малай тоо толгойе бүрэн бүтэн байлгахэ тушаа хэмжээнүүдые Воронежско, Саратовска, Сталинградска Ростовско, Чкаловска, Актюбинска, Запално-Казахстанска областнуудай обисполкомууд, Ставропольско ба Краснодарска хизаарнуудай крайисполкомууд, Балмыска, Дагестанска АССР-эй, Казахска ССР ба Азербайджанска ССР-эй Совнаркомуудтай хамта абасты СССР-эй Наркомзем, СССР-эй Госпланай ЦСУ, Украинска ССР-эй Совнаркомые уялгалха.

16. УССР-эй колхозуудай нүүлгэгдэнэн малые бариха байһан районуудтахи обисполкомууд ба ВКП(б)-гэй обкомуудтай хамта УССР-эй сүлөөлөгдөнэн районуудта тэдэ малые абаашаха болзорнууды ба туужа маршуудынь тогтоохые СССР-эй Наркомзем, УССР-эй Совнарком ба КП(б)-гэй ЦК-да даалгахэ. Эдэ малые туужа абадал энэ тогтоолдо тогтоогдоһон журамтай ёһоор бэелүүлэгдэхэ юм.

17. Зүүн районуудһаа бусажа ерлэн мал адууһыне колхозуудта тушаан абаха ба хубаарлан үгэхэ абадалые нимэ гурилтайгаар үйлдэхэ гэбэл:

а) областьтэ ерлэн һүрэг мал бүхэн обл(край) исполкомой тусгай этгэмжэтэдэй актаар тушаан абаха ёһотой ба тус акт соонь тэрэ һүрэг малай замда абаха үедөө ямар хубилалтада оройон бүгэхые толсройгоор бөшөгдөн байха ёһотой;

(Ургэлжэлэлын 2-дохи нюурта).

ССР Союзай Совнаркомдо ба ВЕП(б)-эй ЦЕ-да

Немецкэ эзэмдэлгэнэ сүлөөлэгдэнэ районудтахи ажахые нэргээн бодхоохо талаар хойшолуулшагүй хэмжээнүүд тухай

(Ургэлжэлэл, Эхинийн 1-дэхи нюурта).

6) Бүрэг малы тушаан абанан обл (край)исполкомой этгэмжээн хадаа гуртотравын хабаадагатайгаар малай тоо ба наһанай илгаае заанан акт зохижо колхозуудта тушаан үгэхэ юм, тинхэдэ үшөө сүлөөлөгдөөгүй районуудай колхозуудай малы облисполком ба ВЕП(б)-гэй обкомой баталан тус-бэй ёһоор тус областин бусад районуудай колхозуудта байгахаар ябуулаха.

18. Воронежско, Калининска, Курск, Орловско, Ростовско, Сталинградска, Смоленскэ ба Тульска областнуудай облисполкомууд ба ВЕП(б)-гэй обкомууде болон Краснодарска ба Ставропольска хизаарнуудай облисполкомууд ба ВЕП(б)-гэй Край-гэй обкомой ниггэжэ уялгаха.

а) үбнэ сабахэ ба тэжээл сүлөө-ваха тогтооломол тусбуудыг үлсэхэжэ, малай байрлахэ үедэ өмнүхэ хэсэг хүрэхэ хэмжээнэй бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлүүдэ бэлдэхэ ябадалы колхоз бүхэндэ хангахэ; үбнэ бэлдэхэ тусбэй дүүргэгүүдэй колхозуудта үбнэ бэлдэхэ нэмэлтэ хэмжээнүүдэ бэдржэ олохо, таримал үбнэ ба юрэ сабалагын хоёр дахин сабахэ ябадалы эмхидхэхэ;

б) хуяаран тэжээлэй тоо бүрихэлэе саг дахэ эмхидхэхэ, тэрэ тэжээлые колхозой правлениүүд тушаан абажа оршомног дансада хадаха, хуярагданан бүхы тэжээлые хулгай гээдлэхэ нэргүүлэн хянаха ябадалы хангахэ;

в) малай үблэхэ газарта октябрийн 1 болтор тэжээлые зөөжэ ябадалы эмхидхэхэ, харгүгэй саһатэй үедэ малай тэжээл дутахагүйгөөр хангахэ;

г) зүүн районуудта бусажа ерөнөн малы хүлэжэ абанан колхоз бүхэндэ үблэхэ байха малай байрануудай бий үгые ба ямар байһание сентябрийн 10 болтор шалгажа үзөөд малай бүхы тоо толгойе үблэхэ байхаар тааруулагданан байрануудар хүсэл хангахэ бодолготойгоор тэдэ байрануулые захиарилжа, нэблэн бодхоохо ба шэнэ барилгануулые бариха хэмжээнүүдэ абаха.

19. Дайнай абуугануудта дайрагдажа һандарһан колхозуудта малай байрануудые барилгада зориулан нутагай удхашанартай ойһоо, водохрана зоһоо ба гүрэнэй фонднуудтаа модо тайран абаха участогуудые талалжа үгэхэ тухай болон мүн ой модогүй райо-нуудта модо материалуудые гаргажа үгэхэ тухай асуудалуудые хаража Бендиктов (түүрүзэгшэнь), Мотовилов Главлесохраны, Лопухов (Главснаблес), Салтыков (Наркомлес), Арутюнов (НКИС) ба тусхайта обл(край)исполкомой, союзна ба автономной республикын Совнаркомой түүрүзэгшэ едөнөрбээ бүрида-һан комиссида даалгахэ.

20. Немецкэ эзэмдэлгэнэ сүлөөлэгдэнэ район бүхэндэ малажадай фермнүүдэй кадрнуудар тэрээрэ хангалданги байһание сентябрийн 15 хүртэр шалгажа үзэхэ ба малажадай фермнүүдые цаашаадаар, хаалгашаадаар, тугалшаадаар, гахайшаадаар, мошторшоо ба харгажа бусад перо-валаар хүсэлдүүлэхэ тусхаа хэмжээнүүдэ абаха ВЕП(б)-гэй Обком, крайномууд ба обл(край) исполкомуюдые уялгаха.

21. Сүлөөлэгдэнэ область, хизаар бүхэндэ ветсанитарнууд, малаша ветфельдшернүүд ба малажадай техн-икуудые бэлдэхэ район хоорондын 5—7 бүрүгүлинуудые тус бүрүднэ 100-һаа 150 хүнэй бурахаар ба 3-һаа 12 бара хүртэр бурагасаа бэлдэргөй-гоор октябрийн 1 болтор обл(край) исполкомуюд ба совета ба автономной республикануудай СНК-нуудтай хамта нэвхые СССР-эй Наркомведые уялгаха.

Младша ветфельдшернүүд ба ма-лажадай техникүүдэй болонивон болзо-рой бүрүгүлинуудай бурашадта бара-даа 150-һаа 200 тухаргы хүртэр хэм-жээтэйгөөр стипенди төлхөмөн СССР-эй Наркомведые эмхидхэхэ.

Эдэ бүрүгүлинуудые СССР-эй Наркомзёмей 1943 оной минтэ сметын мүнвчн дээрэ байлгахэ.

22. Немецкэ эзэмдэлгэнэ сүлөөлэгдэнэ районуудта хүдэлмэрилхөөр бү-саха хүдөө-ажахын специалистуудай кадрнуудые СССР-эй Наркомзёмей захиралтын ёһоор цаалдгүйгөөр табижа гэжэ олохо ба автономной республика-нуудай Совнарком, облисполком, край-исполкомуюдые уялгаха.

23. Немецкэ эзэмдэлгэнэ сүлөөлэгдэнэ районуудта зориулажа 1943 оной октябрийн 1 хүртэр мал адууные хар-галгахэ, тэжээлэхэ ба эрлээвчлэхэ тусхаа ном дэбтэрнүүдые олон тиражтайгаар хэблэн гаргахэ гэжэ Сельхозгыз ба СССР-эй ВРЗ-е уялгаха. Энээндэ зо-рюуджа Сельхозгыздэ 50 тоноо саарһа гаргажа үгэхэ.

2. Колхозы малажадай фермнүүд-ые хүсэлдүүлэхэ гэжэ нэгэ тугал гү, али хоёр дурьта контрактцаар үгэ-һэн колхозинууд 1943 ондо маханай тушаалгабаа сүлөөлөгдэхэ, тинхэдэ 1 хурьга үрлэн байгаа хаа тушаалгын хэмжээ 50 процентээр хор-одохо гэжэ тогтоом.

3. Эзэмдэлгэнэ районуудтаа тыйлэй бэлдэхэ үчлүүлэхэ моридой олонхын Улаан Армиин частнуудта үгтэһание хараалаа абажа, немецкэ эзэмдэлгэнэ сүлөөлэгдэнэ районуудай бүхы колхозуудые 1943—1944—1945 онуудта мориды оборонны ба аралай аажалы хэрэглэлдэ тушааха ябадалаа сүлөөлэхэ.

(Ургэлжэлэлын удаадахи нюурта).

Советскэ Информбюроһоо

Августын 23-ай оперативна мэдээсэл

Августын 23-да манай сэрэгүүд хатуу шанга байлдаануудай эсэстэ дайсанай сэргүүсэлтэе нутаг дараһан ба ХАРЬКОВ городые штурмаар эзлэнэ байна.

ХАРЬКОВ городые сүлөөлэхын түлөө байлдаануудта онсо шалгарба габал: генерал-майор АНИСИМОВАЙ 252-дохы буудалгын дивизи, полковник БУНЯШИНАЙ 84-дохы буудалгын дивизи, генерал-майор ТРАВНИКОВАЙ 299-дохы буудалгын дивизи, генерал-майор ЧУРМАЕВАЙ 28-дахы гвардейскэ буудалгын дивизи, генерал-майор МАКАРОВАЙ 116-дахы буудалгын дивизи, полковник СЕРЮГИНАЙ 89-дохы гвардейскэ Белгородскэ буудалгын дивизи, полковник ГОВОРУНЕНКИН 375-дахы буудалгын дивизи, генерал-майор ВАСИЛЕНКИН 15-дахы гвардейскэ буудалгын дивизи, полковник ВАСИЛЕВСКИН 183-дахы буу-

далгын дивизи ба генерал-майор ТИХОМИРОВАЙ 93-дахы гвардейскэ буудалгын дивизи болно. Донбасста, ИЗЮМБЭЭ урдуурхи ба ВОРОШИЛОВГРАДНАА баруун-урдуурхи оршондо манай сэрэгүүд дайсанай амжалтата байлдаануудые хэхэ абадалаа үргэлжэлүүлэ.

ВОРОШИЛОВГРАДНАА баруун-урдуур манай сэрэгүүд гурбан үдэр соо болоһон байлдаануудай үедэ 30—35 километр урғашаа дабшаха зуураа 30 гаран хуурын газарые, тэрэ тоодо ДОНЕЦКО-АМВРОСЬЕВКА гэдэг город ба түмэрзамай станцие эзэлэ.

Августын 22-ой туршада манай сэрэгүүд бүхы фронтнууд дээрэ 85 немецкэ танк гэмтэһэн ба үгы хэвнэ байна. Агаарай байлдаануудта ба зөнигнэ артиллерийн буудалгаар дайсанай 134 самолёт унагаагдаа.

★ ★ ★

Мүнөөдөр манай сэрэгүүд хатуу шанга байлдаануудай эсэстэ дайсанай сэрэгүүдэ нута даража, Харьков городые штурмаар эзэлэ. Советскэ дивизионүүд Харьковта баруунгоо, тойнобоо ба зүүн тэһэнэе сүмэрэн ороо. Үйжын хатуу шанга байлдаанууд болоһон байна. Манай штурмовой отрядүүд немецүүдэ бүхэлдүгээрэ гэрнүүд ба хамгаалгын барилгатуудтаа добоо соһин гаргаа. Мүнөөдөр советскэ сэрэгүүд Харьков городые хамгаалжа байһан немецкэ гарнизонные бута сохбоо, городые бүрн мүнбэн эзэлэ. Дайсан угаа ехэ гээлтгээ ороод, манай сэрэгүүдэй соһилгонууд доро сүарий тонилжо шбана. Угаа ехэ трофей булан абтаа.

Харьковһаа баруугаар манай сэрэгүүд немецкэ ябан сэрэг ба танк-нуудтай томо хүсөлүнүдэй байлдаануудые хэхэ ябадалаа үргэлжэлүүлэ. Советскэ боовчүд дайсанай бүхы контратаканыудые суларжа сохжо, 2.000 шахуу солдат ба офицерые хуудһан, 40-һөө өсөөн бэшэ немецкэ танктуудые гэмтэһэн ба галтайһан байна. Нүгөөдэ участок дээрэ Немецкэ соодиненин боовчүд дайсанай сэргүүсэлтэе нутаг даража, урғашаа дабшаха зуураа 15 буурын газарые эзэлэ. Тэдэ буурын газарнуудай үчлөө болоһон байлдаануудта 2 батальондоо тоноо бэшэ немецкэ ябан сэрэгүүд үгы хэдгэ. 25 ехэ брү, 32 мичомёт, 162 пулемёт ба бусад трофей дайсанһаа булан абтаа.

Манай дэтигууд агаарай байлдаануудта үдэр турша соо дайсанай 18 самолётдые унагаагаа. Тэрээһэнэ галда, сөннөгч артиллерийн буудалгаар 11 немецкэ самолёт унагаагдаа.

★ ★ ★
Донбасста, Ворошиловградһаа баруун-урдуур манай сэрэгүүд добоогоо үргэлжэлүүлэ. Дайсан хатуу шанга сэргүүсэлтэе мүнвчлэн ба, хэвнэ дахин контратака хэвнэ байна. Манай сэрэгүүд немецүүдэй сэргүүсэлтэе нута даража, 30 гаран буурын газарые, тэрэ тоодо Донецко-Амвросьевска гэдэг город ба түмэрзамай стан-

цие эзэлэ. Дайсан угаа ехэ гээлтгээ үчлүүтэ ороно. Гансаган Немецкэ соодиненин частнууд 1.500 гаран немецкэ солдат ба офицерые үгы хэвнэ, дайсанай 15 танк гэмтэһэн ба галтайһан байна. 100 гаран хүн плендэ абтаа.

Манай дэтигууд агаарай байлдаануудта 17 немецкэ самолётдые унагааба.

★ Изюмбээ урдуур манай сэрэгүүд амжалтата байлдаануудые хэблэнгээ эсэстэ шуухаа удхашанартай позициянуудые эзэлэ. Дайсан болбо байдалаа ширгээхы нэвхээ, нэгэтэ бэшэ гар тулалдаанда ороһон 8 контратака хээ. Үдэрэй дүүрхтэ багта немецүүдэй бүхы контратаканыуд суларжа (хилгобо). Байлдаанай эсэстэ 2.000 гаран гитлеровчүүд үгы хэдгэһэн, 28 немецкэ танк ба 4 самолётно ехэ бүү гэмтэһэн ба галтайһан байна.

Манай авиаци дайсанай сэрэгүүд ба тылһундэ соһилгонуудые хэбэ. Славянск, Красноград, Лихачёв, гэдэг станцинууд дээрэ немецкэ сэрэгэй эшелонуудые бөмбөдөөһон эсэстэ 70 гаран газарта түймэр гарһан ба олон тээрэлтэ болдг байна. Манай дэтигууд хэвнэ арбааг танк үгы хэвнэ ба гэмтэһэн, домо хэрэгсэлнүүдэй 9 склад тлөөһэн, дайсанай сэрэгүүд ба ашаануудтай 200 шахуу автомашинна хэа бага сохһон байна.

Спас-Деменийһөө баруун-урдуур манай штурмовой отрядүүд бага зэргын удхашанартай байлдаануудые хэбэ. Нэгэ участок дээрэ дайсан хэвнэ атака хээ. Советскэ подразделениүүд дайсанай атаканыудые суларжа сохжо, 600 шахуу немецкэ солдат ба офицерые үгы хэбэ, 2 ехэ бүү ба 58 пулемёт дайсанһаа булан абтаа.

Үдэрэй турша соо болоһон агаарай байлдаануудта ба зөнигнэ артиллерийн буудалгаар 24 немецкэ самолёт үгы хэдгэ. ★ Каменицкэ-подольскэ областин нэ-тэ райондо ябуулаага хэхэ байһан партизанска отрядта сэргүүсүлүн немецүүд томо карательна экспедицие

ХИЛЫН СААНА

Улаан Армиин алдарты шэнэ илалта тушаа английска отклигууд

ЛОНДОН, августын 23. (ТАСС) Харьковы эзлэнэ Улаан Армиин тэ-лотомо шэнэ илалта тухай мэдээсэл-гые английска радио дамжуулжа. Ра-дио шэнжээлэгшэдэй олон тоото гай-барн шүвхээжэлгэнүүд соо Харьковы эзлэнэ ябадал гэжэ «эрхэм Чад мэдээсэлгэ» мүн гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Харьковай эзлэлгэнэ ябадал бол-бог германска армиин ехээр диндлэ-һын гэрлэнэ гэжэ Рейтер агентст-вын сэрэгэй шэнжээлэгшэ генерал Гү-борт Гоф гэжэ бэлэнэ. Германска с-рэгүүдэй гээлтэ рэртгойһон байха дэ-ү-той, юуб гээлтэ эзлэнүүд болбог Харь-ковые үншлөө койшо өблөдмтөө хан-галтын томо база болгоһон юм. Неме-цүүд центральна ба урда Россиин холбоог түмэрзамай коммуниста-нуудай шуухаа үзэлые алдажа, оло-дууд тэрэһинэ эзлэн абтаа. Ту-шнжээлэгшэ болбог саашанай абууд-галуудые хүтгүүлэхэд Улаан Армиин өн шэнэ илалта болбог шуухаа стө-г тегисгээ койшолоһонтой байха гэжэ тэмдэглэвэ.

Советскэ сэрэгүүдэй Харьковы эзлэнэ ябадал болбог ехэ стратеги-ска удхашанартай амжалта мүн, үш-эрлын хаана Харьковы сүлөөлгөн Улаан Арми болбог шуухаа бэсэл-тэ болжо, харн немецүүд Урда Росси дохи өблөдмтөө шуухын шуухаа крепостые алдаа гэжэ мүн он-до нэгэ шэнжээлэгшэ соогоо Рейтер агентство тэмдэглэвэ.

Союзуудай авиацин ябууланууд

ЛОНДОН, августын 23. (ТАСС) Үсгэлдэр һүнэ бомбардировочной ави-ацин самолётууд Рейсскэ областидохи объектуудые тэрэ тоодо Кельбейн тойгууд Лейкерүдэндохи химическэ э-вэдуудые атаковлаа гэжэ дүгнлэ-д ёһоор мэдээлэгдэвэ. Исприетельн-э авиацин самолётууд Франца ба Бель-гидахы дайсанай аэродромуудые ба т-үмэрзамай объектуудые атаковлаа.

Бевеерүдэнэ «И. Г. Фарбенинст-ри» гэдэг концернын томо химическ-э заводууд, бууд шуухалгын заводууд тэрээрэ юулуудые бүтээгэг заво-дууд, механическа мастерскойнууд б-эролгын фабриканууд байгаа юм.

Августын 21-эй һүнэ союзуудай самолётууд Кротондохи (Урда Итали) содгировочной станцие бөмбөдөө.

Данидахы байдал

СЛОБОДНИМ, августын 23. (ТАСС) Немецүүд августһаа эхлэхэ өблөдм-төө сэрэг ба материалуудые Даниян нэбтэрүүдэн Норвеги тээшэ зөөжэ яба-далаа эхлэхэһэн байна гэжэ шведскэ телеграфна агентство дамжуулаа. Не-мецүүдэй энэ ябуулгада хароу болгү-жо датска патриотууд саботаж ба д-ү-верси хэхэ ябадалаа шангалжаа. Дат-ско германска хилдээ Ольборг хүртү-юһондохи түмэрзамай ливн дээрэ 5 не-мецкэ поезд халин унаһан байна. 6 ажавийдэборини преширингунд дээр-и һандаргаганууд хэдгэ. Ехэ оло-т түймэр гараа. Немецүүд Даниин хэ-н хэвнэ гэрлүүдта онсо байлаа сонсо-хо, өблөдмтөө һахоолуудые табиад, саботаж тушаалх сүмдэй бүхы хэр-гые манай гарта үгтэты гэжэ датска правительствын урда эрлэтэ табиа. Энэнь түс ороной дотор завастовын долги гаргаа.

3.000 шахуу датска хүдэлмэрил-шэ нэй хүдэлмэрилжэ байдаг Миллерэй верфине ойро Оденседе датчанууд ба германска эсэлдүүд хөбөрй хооронд шүбхтэ тулалдаанууд болоо гэжэ шведскэ хэблэ мэдээсэвэ.

Фон арал дээрэ томо үймөөн боло-жо байна. Копенгаген ба Ютландска хахад арал хөбөрй хоорондска теле-графна харилсаан августын 19-дэ та-һаагданан байгаа.

Копенгагенда томо диверсинууд болоно

ЛОНДОН, августын 23. (ТАСС) Де-верси хэдгэнэ дээрээ Копенгагендэ «Данск атоминиум фабрик-тээд-э» эхэ атоминиум завод һандаргагга-гэжэ «Шведска лаблэдет» гэһын явба-л мэдээ барилталжа Рейтер агентств-о дамжуулаа. Нүннөөдө бүлэг хванчу-заводто нэбтэрэн ороод тэдэ дини-мэ-лай тон ехэ зарялы табиһан байгаа юм. Тээрэлтын угаа хвсгэйтгөөр бо-лоһон дээрээ Фредриксдалын (Копен-гагендэ эгээ томо район) бүхы район дорлоһон байна. Мүн энэ хүнн Коп-енгагендэ байһан маскировкын сө-тин фабрика һандаргаданан байгаа. Мүн тэрээһэн немецкэ зарса судна тэвэлэгдэвэ.

Харюусалгата редактор Ц. ГАЛСАНОВ.

Нуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлтэй неделие эмхитэйгээр үнгэргэе!

Г. Ц. БЕЛЬГАЕВ, БМАССР-эй Совнаркомой түүрүзэгшын оролгошо

★ ★ ★
Тэмдэглээд, 1943—44 онуудай нурал-салай жэлдэ республикыгаа бүрүг-үлинуудта эзэнтэйе хэбэ саг сооһе ба эмхитэйгөөр эхлэхэ ябадалы хангахэ зорилготойгоор нуралсалай шэнэ жэлдэ үрлүүлгүүдэй бэлэдхэлэе үүрүгүлэе талаар августын 22-һөө 29 хүртэр «Бүрүгүлиин неделэ» ябуулаха байна. Ингэжэ дараалха зуураа Аралай Комиссарнарай Совет ба Обкомой Бюро болбог партийна, советскэ эмхи зур-галууд ба аралай тэгээрэлэй эмхи зургалуудтай урда нэмэ зорилгонуудые табиа габал:

- 1. Бүрүгүлиин наһанай үлхивүнэй түйхэдэ бүридхылые бүрүгүлэ бүхэндэ хэбэ дүврээд, РОФОР-эй Наркомпро-сой инструкцииин ёһоор тэдээрэе бүрүгүлэе орохо болохо.
- 2. Бүрүгүлиинүдэе шуухаа үчөбни-гүмд, нуралсалай пособиюуудар ханга-ха.
- 3. Бүрүгүлиин байрануудай, нитен-дэ, столоннуудай ээнтэйлине ба сөжэ эзлэбарини, отолоонуудые бү-хы хэрэгсэлнүүдээрнэ хангахэ ябадал-лүдные бүрнүмчлэн дүврээдэ.
- 4. Бүрүгүлинуудта түлшнэ бэлэдхэ-хэ ябадалы дүврээдэ, ялгагээ хүрэтэ түлөөһэнэй 50 проценттэе дооно бэ-шнэ бүрүгүлиин газда зөөжэ буулга-ха ябадалы хангахэ.
- 5. Нуралсалай түрүчшын эзлэжээ-нэ сэрлэй албаны хүнүүдэй үлхивүн-дэй, гүтэл хуцабылые залхаа, шэнээр оёдо ябадалуудые эмхидхэхэ.
- 6. Бүрүгүли бүхэлдэ хатуун эдэе бэлэдхэхэ: хүдөөтэй бүрүгүлинуудта—бүрүгүли шагаарай участогуудтай ба колхозуудай урғашааа продуктүүдые гаргажа, гороной бүрүгүлинуудта ху-далаа-таймаанын шабарни ба олонхы-тын эдэ тоодой трестээр дамжуулан эмхидхэхэ.

ВЕП(б)-гэй айкымууд ба ажалшадай депутатуудай аймгай совещүүдэй ис-полкомнуудай зорилгын хадаа нөлөөл-гын түрүлгын үдөрөө эхлэхэ хараалаг-дан хэмжээ абуулгануудай гүйсэл-хэлгын хангахэ ябадалаа байна. Бүр-гүлиин неделэе үнгэргэхэ аймгай ком-мунистууд болбог бүрүгүлинуудта ту-балаа олонхын түбалаажые эмхидхэ-дэг оперативна штаболохо ёһотой. Ай-мгай комиссиууд болбог сельсовет-үүдэй, колхозуудай правлениүүдэй эх-ин ба дунна бүрүгүлинуудай хүтл-бэригэлтэнэй, союзнай ба үлхивүнэй эдэ эсэгэнэрэй эмхитүүдэй түлөөл-гшдые хабаадагшуулжа. Бүрүгүли бү-хэнэй бэлэн болоһонойн илэрэ оло-роо үзэжэ тушаан абаха ябадалые үлхэхэ ёһотой.

Манай хүдэлмэри соохи гээлдэнги эвйл гэхэдэ бүрүгүлинуудай барилга болоно. Правительстванын бүрүгүли тушаала али болохоор ородохо, 1942—43 онуудта Бүрүгүлиин барилгада 140 миллион түлэриг гаргажа, тон хоёр материалүүдные табижа үрлэнэ байна. Манай республикы дотор гурбан шэнэ бүрүгүли барилгажа дүврээдэ ёһотой. Зөдн, Блхтын ба Түлхэнэй аймгууд-та барилгажа дүврээдэ болзорын үг-гэрлэн аал. Мөөө дүврээдэй байна.

Ерэхэ нуралсалай жэлдэ 72 горо-дундай бүрүгүлинуудта хүбүүд ба ба-сагадые амыар амыарынл багалжа бураха гэһэн гүрэнэй шуухаа зөрлө-тө аралай гэгээрэлэй эмхи зургалууд ба бүрүгүлинуудай урда табилаалхай. Энэ хэмжээ-ябуулга болбог бураша-дай дунда ехэ нүлөөтэй ба жаяг зар-шам бүхэжүүлэхэ ушартай юм. Эрэ ба эхэһэнэй бүрүгүлинуудай шабарни-үүдэ зөөбөр тусбэлэхэ, калдирнууды шэнэн томилгоо гэхэ мэтнэ ябадал-нууд тон шуухаа удхашанартай бо-лохо байна.

Нуралсалай жэлэй эхилхээ абал-5-дахы классһаа дэһэнхлэ классуудта бураха бурашагта РОФОР-эй Совнар-комээр баталагдаһан нэгэ янзын үчө-